

บทที่ 7

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

7.1 สรุป

จากการศึกษาเพื่อกำหนดบทบาทและหน้าที่ของชุมชนเมืองในพื้นที่เขตปริมณฑล ซึ่งเป็นการศึกษาภาพรวมในระดับพื้นที่ และระดับชุมชนเมือง พบว่า

พื้นที่เขตปริมณฑล ซึ่งประกอบด้วย 5 จังหวัด รอบกรุงเทพมหานคร ได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการ ปทุมธานี นนทบุรี นครปฐม และจังหวัดสมุทรสาคร พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา และแม่น้ำท่าจีน สภาพของภูมิประเทศมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาพื้นที่โดยเฉพาะพื้นที่ที่อยู่ 2 ข้างแม่น้ำเจ้าพระยา เมื่อพิจารณาสมรรถนะดินในรายละเอียด สรุปได้ว่าพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง และไม่ค่อยจะเหมาะสมสำหรับการเกษตรมากนัก

ในขณะเดียวกันพื้นที่ศึกษาซึ่งมีที่ตั้งสัมพัทธ์ (Relative Location) ที่มีอาณาเขตติดต่อกับกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็น "เอกนคร" เป็นศูนย์กลางของทุกด้านของประเทศ ทำให้พื้นที่ศึกษาบริเวณที่มีระบบโครงข่ายหลักตัดผ่าน โดยเฉพาะเส้นทางถนน ทางรถไฟ ทางพิเศษ ก่อให้เกิดการเคลื่อนไหว (Flow) และความเชื่อมโยง (Linkage) ของกิจกรรมระหว่างพื้นที่ โดยเฉพาะบริเวณพื้นที่ที่มีการจ้างงานกับพื้นที่ที่อยู่อาศัย เมื่อพิจารณาความหนาแน่น จำนวนอัตราการขยายตัว และการย้ายถิ่นของประชากร ได้ชี้ให้เห็นว่า พื้นที่รอบ ๆ ที่มีอาณาเขตติดต่อกับกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะบริเวณที่มีระบบคมนาคม ทางถนนทางรถไฟผ่าน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของกรุงเทพมหานครได้อย่างชัดเจนตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา

อย่างไรก็ตาม พัฒนาการของกรุงเทพมหานครที่ขยายตัวไปตามพื้นที่แนวราบไปสู่พื้นที่เขตปริมณฑล ทำให้เกิดพื้นที่พัฒนาแล้ว 2 ข้างถนนสายหลัก เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมาย และข้อจำกัดด้านการเงิน การคลัง ตลอดจนผลการวิเคราะห์ศักยภาพพื้นที่พัฒนา ได้เสนอแนวความคิดภาพรวมการพัฒนาพื้นที่เขตปริมณฑล เป็นรูปแบบจนวนการพัฒนาและเมืองบริวาร เป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาพื้นที่

ในการศึกษาระดับเมืองเพื่อจัดความสำคัญตามค่าการพัฒนา พบว่า เมืองส่วนใหญ่อยู่ในลำดับ 2-6 อยู่ใกล้อาณาเขตกรุงเทพมหานครอีกเช่นกัน ยกเว้นเมืองนครปฐม และเมืองสมุทรสาคร ที่ห่างออกไป จึงได้กำหนดให้เมืองทั้ง 2 ทำหน้าที่เป็นเมืองบริวารของกรุงเทพมหานคร ไปแนวนวนพัฒนาด้านทิศตะวันตกและด้านตะวันตกเฉียงใต้

สำหรับการเสนอแนะการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของเมืองในพื้นที่ศึกษา ได้ใช้วิธีการประสมประสานการเสนอแนะรูปแบบพัฒนาพื้นที่กับค่าพัฒนารวมของชุมชนเมือง เนื่องจากข้อจำกัดด้านการเงินและการคลังของประเทศ จึงเลือกเฉพาะเมืองที่มีลำดับค่าพัฒนาสูง คือเมืองในลำดับที่ 2-6 มากำหนดบทบาทและหน้าที่ของชุมชนเมือง โดยมีกรอบพัฒนาหลักว่าจะใช้พื้นที่อุตสาหกรรมเป็นปัจจัยนำความเจริญไปสู่พื้นที่ที่เสนอแนะ โดยพยายามพิจารณาพื้นที่อุตสาหกรรมที่มีอยู่แล้วในพื้นที่เป็นลำดับแรก แต่ทั้งนี้จะต้องสอดคล้องกับการศึกษาเสนอแนะศักยภาพพื้นที่พัฒนาด้วย

7.2 สิ่งที่จะควรมีในการศึกษาต่อไป

จากแนวทางและวิธีการศึกษาที่เน้นการศึกษาด้านกายภาพเป็นหลักจะเป็นแนวทางหนึ่งในการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของชุมชนเมืองเท่านั้น อย่างไรก็ตามเมื่อศึกษาทฤษฎี และแนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย พบว่า นักวิจัยได้ใช้แนวทางและวิธีการหลาย ๆ วิธี ดังนั้น เพื่อให้ผู้วิจัยที่สนใจการศึกษา ในลักษณะนี้ได้ศึกษาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงควรที่จะคำนึงถึงตัวแปรด้านอื่น ได้แก่ ตัวแปรทางเศรษฐกิจและสังคมให้มากยิ่งขึ้น ตลอดจนการศึกษาที่เน้นการให้บทบาทของรัฐให้สัมพันธ์กับกลไกทางเศรษฐกิจอื่น ๆ ในการพัฒนา เน้นการกระจายอำนาจการพัฒนาออกจากส่วนกลางให้มากที่สุด ซึ่งจะช่วยให้การเสนอแนะบทบาทและหน้าที่ของชุมชนเมืองเป็นไปอย่างสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของพื้นที่